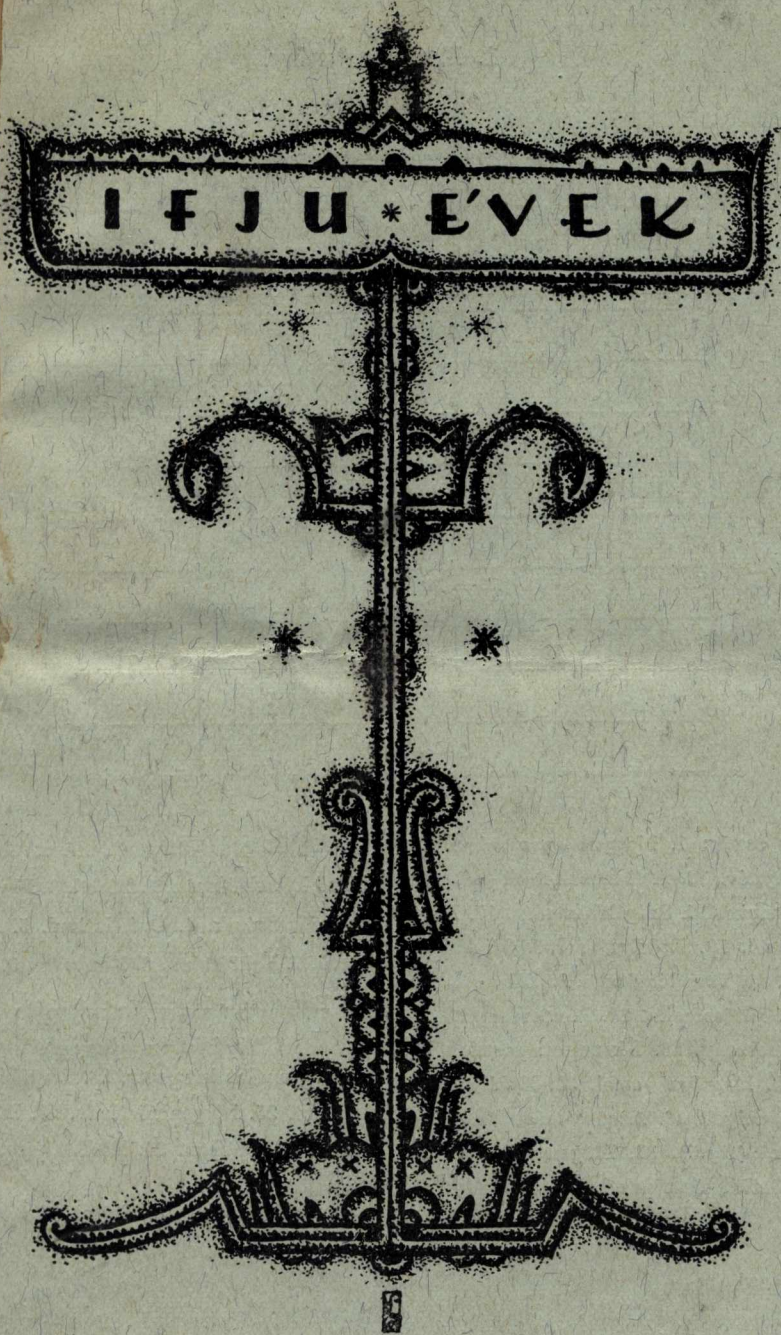

Negytsztoletu
Rimár Jeno ev. Validstandr ur.
BP; Giszella ut 28.
10.

REJTVÉNYEK.

1. Keresztrejtvény.

(10 pont)

1		2		3	4		5	6	7	8		9
	■		■	10		■	11					■
12	13		14				■	15				16
17					■	■	18					
	■	19			■	20				■		21
22	23	■		■	24				■	25		
26		27							■	28		
29				■	■	30				31		
32				33	34	■	35					
36		■	37									■
	■	38				■		■	39			■
40												

Vízszintes sorok: 1. Magyar eposz címe. 10. NU. 11. Leánynév. 12. A Benedek-rend alapítójának vezetékneve. 15. Szép kis madár. 17. Nagy vihar. 18. Festő. 19. Erdélyi folyó. 20. Három franciául fon. 21. Tagadószócska. 22. Hirhedt börtön. 24. Ford. Intőszócska. 25. Mesterember. 26. Ludat áruló asszony. 28. Ékezetten: szemlél. 29. Nem ezen. 30. Magasra emel. 32. Erdélyi szél. 35. El . . . a dolgot. 36. Azonos mássalhangzók. 37. Uralkodik (ford.). 38. Idegen női név. 39. Igekövető. 40. Petőfi élestenek helye.

Függőleges sorok: 1. Három nevű magyar költő két első neve. 2. Fickó. 3. K-val: ezt szedik az influenzások. 4. Övé, latinul. 5. Eeeee. 6. Ézszerű. 7. Erkölestán. 8. Hangszer. 9. Tíz évszázad. 13. Parancsol. 14. Ford. Áramgyengítő készülék. 16. Hangverseny. 18. Tanár (s hiányzik). 20. Ford. Fonalat készített. 23. Az adós. 24. Minden kezdete. 25. Idegen férfinév. 27. BOM. 31. Nagy szoba. 33. Gabona. 34. Ford. ékezetten: a közepe után jön. 38. Rag.

IFJÚ ÉVEK

XI. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM.

BUDAPEST, 1933. FEBRUÁR 10.

A sajógömöri kis iskola nagy pátrónusa.

Mikor a pelsőci és a szilicei fennsík ölelő karjából a sík földre szabadul ki a szőke Sajó, merengve, szelíden ringatódzik el a jobb oldalán elterülő Sajógömör mellett.

A tatárjárásból ismeretes Lőrinc ispántól származó Szent-Ivány család birtoka volt itt 1700 óta. Szent-Ivány László Lip-tóból a stureci hágón négylovas hintóval járt át gömöri birtokára, útba ejtven mindig Besztercebányát, hol címeres szálló háza volt a főtéren. Fiai közül Miklós gömöri birtokos lett, József mint a csorbai tó ura szerepelt, a legidősebb Károly pedig mint országos nevű politikus 1867-ben a képviselőház elnöke is.

A 25 év előtt 1500 lelket és 300 házat számláló községnek régente mezőváros volt a rangja. Szülőttei mind az evangélikus hitet vallották és földművelők voltak, nyelvre nézve színmagyarok.

Az elemi iskolából itt is latin gimnázium lett már a XVII. század első éveiben, melyet létében megerősített az 1687-ben Rozsnyóról ide menekülő tanárok és tanulók egy csoportja. Ezek visszatérése után azonban a tanulók száma erősen megesapant, úgy hogy Rozsnyó 1791-ben a zsinathoz fordult ama kéréssel, hogy a gömöri iskola töröltessék el, alapítványait pedig hozzák át. A pártos felterjesztés még azt is támogató okul hozta fel, hogy a sajógömöriek csak magyarul beszélnek.

Mikor 1805-ben a Schedius-féle tanterv elkészült, báró Prónay Sándor egyetemes felügyelő minden példányhoz egy kéziratot

függeléket adott. Ebben már rámutatott a nemzetiségi veszedelemre, melynek ellenébe helyén valónak tartotta a tiszta magyar helyeken való evangélikus iskolák fenntartását; így: Győrött, Osgyánban és Sajógömörön. Így kegyelmezett meg a gömöri iskola életének az 1816. évi egyetemes közgyűlés is.

Mint kis gimnázium 4—2, végül 3 osztályban tanítván, ötven év előtt szűnt meg, nem bírván eleget tenni az 1883. évi törvények kívánalmainak.

A leányzó azonban nem halt meg, sőt megifjodva, új életre kelt. Feltámasztá egy köznemesi férfiúnak fejedelmi cselekedete, valósággal királyi ajándéka. Szent-Ivány Miklós 50.000 forintot (tehát több, mint 100.000 pengőt) adott nyomban egy polgári fiúiskola megteremtésére. József öccse, kit a lip-tói tótok csap „pán Gemeri“-nek hívtak, szinte 5000 forintot áldozott e célra. Az alapító Miklós úr életében még egyszer szintén ad 5000 forintot, végrendeletileg pedig még 40.000-et hagyományozott az iskolára. Ezért lett az új intézmény neve „Szent-Ivány evang. polgári fiúiskola Sajógömörön.“

Bár a trianoni gúnyhatárok elzárják tőlünk ma e földet, mégis bátran azt merem mondani, hogy Szent-Ivány Miklós a magyar művelődés egyik legnagyobb mecénása volt. Érdemes e nemes lélek életútján végig tekinteni; érdemes képét, melyet testi vonásokban soha sem engedett megrögzíteni, lelkeségében megrajzolni.

Családja vagyonában egyre szegénye-

dett. Rákóczi és Kossuth hűséges híveit sok ezer hold földtől fosztották meg. A sa-jógömöri birtok így is még 1600 magyar holdat tett ki. Emeletes kastélya ott állott, illetve áll ma is a község közepén. Két óriási topolyfa a híd előtt, mintha a belső világ lelki magasságát jeleznék. A vaskapu két szárnya kitérve, méternyire föld borítja, mert mindig nyitva mindenki előtt. De jól emlékezhetik erre hazánk sok volt szupplikáns diákja. A kis előkert gesztenye-fái alá szökken az ócska kastély üveges verandája, melyet télen is használtak.

Bizony ócska, kopott volt a kastély külseje, mivel gazdája nem enyedte meg a bemeszelést, illetve renoválást, mert öccse egykor erős betűkkel ráírta nevét a falra: „Josephus Szent-Ivány“ — hát ehhez, mint emlékhöz ragaszkodott.

Igazán vallásos, egyházat szerető egyén volt Miklós úr. Ilyennek nevelte őt édesanyja az ősi tradíciókon, ki maga Szerdahelyi leány volt. Gál Dezsőnek Kerényi-ről írt életrajzában olvassuk, hogy az eperjesi collégium önképzőkörét 1827-ben alapították akkori növendékei: Fáy András, Henszlmann Imre, Pulszky Ferenc, Szent-Ivány Miklós és Vandrák András. (Tanulók Lapja, 1898. 105. o.) Eperjes iskolája és történeti levegője tanították így az ifjút haza- és egyházszeretetre. Az elvetett mag igazán termő talajra hullt.

A szabadságharc után teljesen visszavonulva él Sajógömörön, honnan csak néha zökkenti ki a megyei közélet. Hazájáért, vallásáért, népéért minden áldozatra kész. Szereti a népet, ismeri falujának minden lakosát. Példát ad nekik a tisztaságban, a munkaszeretetben. Nem is volt ott az ő idejében egy szegény se, egy iszákos sem. Sajógömör egész népe mindig egyet akart. Bárhogy viharzott a választások fürgetege,

a gömöriek mindig fehér zászló alatt mentek szavazni, mert mind egy párton voltak. Egy esetről tudok csak, mikor neki is ellensége akadt. Egyik megtévelyedett gazda haragjában felgyújtja az uraság majorját. Nem nyomozták, pedig gyanú lehetett rá. Hónapok múlva maga járult a földesúr elé, bevallva bűnét. Leszídta, megfenyítette, de a törvény kezére nem adta. Nem állott bosszút.

Szerette, nagyon szerette iskoláját. Annak tanárait támogatta mindenben. Rendes társasága naponta váltakozva azok köréből volt.

Évente jelentős összeget küldött mindig a tárlatokra. Képeit a kert lakban helyezte el, hol magánosan sétálgatva rossz időben sokszor elgyönyörködött bennük. Gyönyörű parkját nem zárta el senki elől.

Ha valamilyen irodalmi esemény volt az áldozók között, Jókai jubiláris kiadását azonnal megrendeli az iskolának. Tartott rendes udvari nyomdászt és könyvkötőt. Az iskola ünnepélyén elhangzott beszédeket, az évi értesítőt az ő költségén nyomják; a könyveket az ő számlájára köttetik.

Sőt van házi poétája is: a jó öreg volt 48-as honvéd, Pál György uram, kinek 70 éves korában jött meg a kedve a verseléshez. Kiadatta az ő verseit is. Egy köszöntője Miklós-napra így végződött:

*Nevére is legyen soká büszke,
Testének is maradjon meg üszke,
Lesz belőle hamú, trágya:
A férgeknek puha ágya —
Éljen Miklós Úr!*

A költeményre a vendégek egyike azonnal versben mondott kritikát, megállapította azt, hogy:

*Pál György uramnak a verse,
Gondolatok szép tekerese.*

Értette a tréfát, mely nem sértett; szerette a humort, mely becsületbe nem gázolt. Nyugalmát minden helyzetben megőrizte.

Politikában az ellenzékkel érzett, e tekintetben erős befolyással volt rá unokaöccse: Szent-Ivány Árpád, aki mint képviselő a Nemzeti Pártnak volt egyik vezére. Sok megyei és egyházi gyűlésnek a döntője tulajdonképpen a gömöri kastélyban tartott előzetes bizalmas értekezlet volt.

Bátyja, Károly egész vagyonát a politikára áldozta. Valahogy ennek hívei Miklós úr értésére adták, hogy bizony mint képviselőházi elnöknek, bátyjának nagyon meg kell néznie a pénzt, sokszor talán meg is kell vonnia magától egyes dolgokat. Miklós úr szépen felutazott Pestre, kora reggel felkereste bátyját. Az még aludt. Megnézte szépen, hogy mennyi pénz van a zsebében, azután oda tett tíz darab ropogós ezrest s maga is elment lefeküdni az éjjeli utazás után. A képviselőház elnöke meg felébredvén, felöltözvén, napi költségvetést akarván esinálni, belenyúlt a zsebébe, honnan csak úgy húzogatta ki az ezreseket. Csak ennyit mondott: „No, hogy a Miklós itt járt, még csak fel se költött.“

Gyönyörűséges volt benne a testvéri szeretet. Szinte hihetetlen, hogy mily igazgatottsággal, örömmel várta, ha öccse: a esorbai tó ura családjával látogatására jött. Reszkető kézzel poharat köszöntött 80 éves korában is egézségükre.

Soha sem felejttem el azt a képet, mikor nyári vakáció idején egy vasárnap láttam, hogy istentisztelet után, miképpen vette őt körül néma tisztelettel, büszke szeretettel a falu népe.

Az 1899-ik év nyarán 83 éves korában tért meg őseihez. Lengyel László, a megye poétája méltán írta akkor e sorokat:

*Az életkor végső határát
Égi kegyből méltón érted el,
Am ki igaz és hű itt a földön,
Az az Úrtól sokat érdemel.*

Annak a temetőhegynek tövében van családi kriptája, melynek meredélyétől Petőfi az „Úti rajzok“-ban félti az utolsó ítéletkor feltámadókat. Ennek a földjében van eltemetve Czinka Panna is Amati hegedűjével. Bizony sok vigasztaló nótát kell játszania a lelkek óráján, ha megérzi Miklós úr magyar szíve ott a föld alatt, hogy idegen nép lett az úr a gömöri határban.

Dr. Ovavecz Ödön.

Nem tudom én . . .

*Nem tudom én, mi a versláb,
Mi a rím és stílus,
Hogy kerül a sorok közé
Daktílus és jambus.*

*Hogyan kell a szép szavakat
Csengő rímbe tenni,
Hogy a vers ne sántikáljon,
Rendbe összeszedni.*

*De szeretném összeszedni
Csengő-bongó rímbe,
Amít érzek, elmondani
Gyönyörűen versbe.*

*De hiába gondolkodom,
A tollam csak írkál,
S úgy írom le szépen sorba,
Mit a szívem diktál.*

*Barok István
gímn. II. o. t.*

HAJNALVÁRÁS

Esteledett. Kolompolva jött a gulya hazafelé, nagy zajjal a konda, utánuk vídám füttyszóval a pásztor. A falu szélén egy pillanatra megállt, mert a lélekharangot hallotta csengeni. Levette a kalapját, felsóhajtott, azután tovább ment.

A faluban már bontogatta szárnyát az este. Megfakult a fák levele, fekete lett a barna nádfedél, óriási árnyéknak látszott a kutak gémje.

A lélekharang másodszor esendült meg. Egy pillanatra csend lett a faluban, azután tovább nyikorgott a kútgém.

Egy ablakban gyertya gyúlt ki, egy... kettő... három. Itt van a halott. Nád-fedelű, egyszerű, szürke, kicsi a ház. Két ablakán a gyertya világít már csak ki. Bent sejtelmes, titokzatos félhomályban árnyak mozognak. Elfojtott tompa sutogások törnek csak meg a csendet, az egyik sarokban egy öregasszony sír.

Harmadszor esendül meg a lélekharang. A falu régen csendes már, a homályos éjszakában olyan komoran titokzatosan cseng a harang. Az ablak alatt felvonít egy kutya, hosszan, panaszosan, egy másik felel neki, s csakhamar az egész faluban hangzik a kísérteties kórus.

A kis házban a halott mellett egy gyertya világít már csak. Mellette ketten virrasztanak: egy öreg ember, meg egy fiatal.

A templom órája tizenkettőt üt. Mesziről az éjjeliőr kiáltása hangzik.

A gyertya alig pislákol már, nincsen, aki lekoppantsa. Végre az öreg megszólal:

— Pista öcsém — s olyan szánva cseng a hangja — koppantsd csak le azt a gyertyát.

A fiatalember megmozdul. Odalép a gyertyához, lekoppantja s közben a halott arcára esik a tekintete. Zokogni kezd:

— Jaj, Istenem.

Megmozdul az öreg.

— Ugyan ne sírj mán, nem segíthetsz rajta.

Remegő hangon felel a fiatal:

— De mikor úgy sajnálom, urambátyám.

A másik is töröl valamit a szeme alatt:

— Ugyan, öcsém, jobb annak már ott fenn.

Az meg csak bólint rá:

— Igaz, sokkal jobb.

S ezzel lehajtja a fejét. Hallgat.

Az öreg pipára gyújt. Gondolkozik valamin erősen.

Az idő meg lassan múlik. Az óra elüti az egyet, a kettőt, a hármát...

Kívül már szürkülni kezd, mikor végre megint az öreg törli meg a csendet.

— Látod, öcsém, így van ez mindig. Valamit szeretnénk, amíg nincs meg, s futunk utána esztelenül. Ha meg van, már nem becsüljük meg, s ha elvesztettük, megint olyan becsesnek látszik.

Pista bólint rá.

— Igaza van, urambátyám.

— Bizony, öcsém, igazam van. Eleget bánkódtál már, most talán megnyugodhatnál is egy kissé. Szegény feleséged jó asszony volt, mégse becsülted meg!

Felpattan a másik:

— Nem becsültem meg?

Nyugodtan felel az öreg:

— Bizony, öcsém, nem azért mondom ám, mert a keresztlányom volt a felesé-

FEBRUAR

ged, mindenki mondja azt a faluban, hogy nem becsülted meg. Dolgos, jó aszszony volt, mindig a házát csinósította.

Pista megint leül:

— Igaz, úgy van.

Az öreg nyugodtan folytatta:

— Te meg, öcsém, mindig kocsmázó, mulató legény voltál. Férfi korodban sem javultál meg. Minden este kocsmá, tánc, reggelig tartó mulatozás. Nappal azután aludtál, és nem láttad, hogy a gazdaságod mint megy lassan tönkre.

Megint felpattan a másik:

— De urambátyám, gondoltam én arra is. Dolgoztam én is a mezőben. Nekem ne mondjon olyanokat, hogy én semmit sem törődtem a földemmel. Még ha rokonom is lenne urambátyám, úgy kidobnám innen, hogy a lába sem érné a földet, ha ilyeneket mond.

Az csak nyugodtan folytatta tovább:

— Ez persze már megint a kocsmái

hang. Feleséged ravatalánál sem szégyenled magad, hogy így beszélsz. Persze, kidobni, azt tudnál, mintha olyan nagy virtus volna kidobni egy ilyen öreg embert. De azt nem láttad, úgy-e, te híres, hogy a feleséged várt téged minden éjjel, s ezalatt dolgozott folyton? Nem láttad, úgy-e, hogy az arca sápadt, s a szeme kisírt és hogy napról-napra jobban emészti magát? Miattad? Úgy-e, nem?

A másik csak felkapta a fejét dacosan, de nem felelt.

— Hát azt sem tudod, úgy-e, hogy ő volt az, aki kifizette helyetted az árendát a zsidónak, amit már árverésen akart behajtani? És azt sem, úgy-e, hogy ezért a pénzéért fizetett életével, mikor télen, künn az erdőn elérte a vihar, mikor fát szedett? Másnak! Pénzéért!

Pista már összeroskadva ült a széken. Csak némán rázta a fejét.

— Nem, nem.

Az öreg csak ennyit mondott még:

— No, úgy-e?

Aztán megint hallgattak. Az öreg lassan, szuszogva szívta a pipáját és nézte a gyertyát.

Nagysokára megszólalt a másik. Csendes, megtört volt a hangja:

— Urambátyám, meg tud-e nekem bocsátani? Hiszen én csak most látom, hogy mit tettem. Olyan nagyon szégyellem magam. Szeretnék most elbújni, és sírni, sírni sokat, hátha vissza tudnám hozni vele mégis.

Az öreg megrázta a fejét:

— Visszahozni, fiam, azt nem tudnád. Ő már nem bocsáthat meg neked. Én, megbocsátok. Fiatal vagy, heves voltál. De most mégis hallgass meg engem. Neked most jóvá kell tenned azt, amit vétkeztél. Nem sírással, könnyel, hanem becsületes munkával. Próbáld meg, talán megtudod.

Mosolyogni kezd a fiatal:

— Urambátyám, hát lehet ezt? Lehet még nekem megjavulni, lehetek-e én még jó is?

— Lehetsz, öcsém. Minden éjtszakára feljön egyszer a hajnal, feljön a tiedre is.

Azzal felkelt és odalépett az ablakhoz. Kimutatott. A másik melléje lépett.

Messze a hegyek felett halvány vörös csík jelent meg. Az egész völgyön még, mint valami nehéz köd, ott feküdt a homály, de felette már egy halvány fényréteg látszott.

Az egész falu aludt még. És íme, messze hirtelen egy pacsirta szállt, szállt dalolva, egyre magasabbra a fény, a nap, a boldogság felé.

Valami csodálatos érzés fogta el mindkettőjüket. Úgy érezték, hogy megjött a válasz az ő kérdésükre, megjött, igazán, biztatón.

Az öreg kinyújtotta a kezét:

— Fogadd meg, öcsém, hogy megjavulsz.

És a fiatal még egyre a pacsirtát nézve, megszorította a kezét és úgy mondta:

— Fogadom.

S azután mind a ketten, biztosan, nyugodtan és hívó szívvel, várták a hajnalt . . .

Kemény Péter.

Evangélikus cserkészek találkozója. Nem ilyen címen fognak összegyűlni. Nem ez a legfőbb gondolatuk, mikor a Jamboreera készülnek. Mégis meg fog történni Isten segítségével.

A gödöllői világtábor ugyanis alkalmat fog adni arra, hogy a világ evangélikus cserkészei találkozzanak egymással. Az a terv, hogy legalább egy alkalommal, az egyik vasárnapon a tábor valamennyi evangélikus tagja — a nemzeti nyelvre való tekintet nélkül — külön gyülekezések istentiszteletre. De erről most nem írok bővebben, és csak azért említettem meg, hogy az Ifjú Évek nem cserkész olvasói is átérezzék: mennyire fontos, hogy ez a találkozó mindnyájunk szívének ügye legyen.

Lapunk is készséggel ad teret arra, hogy az evangélikus ifjúság kellőképpen készüljön a Jamboreera. A mai számban különös nyomatékkal annak a jelentőségére hívom fel a figyelmet,

hogy a magyar evangélikus cserkészek találkozására mindesetre áldott alkalom lesz a gödöllői táborozás. Az 1926-i Nemzeti Nagytábor óta nem volt erre hasonló alkalom. Azóta új cserkésznemzedék nőtt elő. Örüljünk előre annak, hogy a csonka-ország szertesztét dolgozó evangélikus csapatai (25 van ilyen!) megismerhetik egymást! De örüljünk még jobban annak, hogy a szórványokban élő testvéreink megtapasztalhatják összetartozásunkat.

Igen jó volna, ha e hasábon még tavasszal bemutatkoznának egymásnak csapataink és fontos közléseket hozó egyes testvéreink. Biztató volna például olvasni, hogy hány evangélikus csapat szándékozik résztvenni a világtáborban. Lapunk cserkészolvasóit szeretettel kérjük, hogy idevágó híreikkel és ötleteikkel segítsék az előkészület.

Sólyom Jenő.

AZ EVANGÉLIKUS SVÉD NÉP

1932-ben a Gusztáv Adolf-ünnepségekkel kapcsolatban nagyon sok szó esett a svéd népről. Mert nemcsak a svédek hős királya szállt síkra a 30 éves háborúban evangéliumi szent hitünkért, hanem önfeláldozó seregében a svéd nemzet leg-

jobbjai is ott küzdöttek. Érdeklődésünket már azért is megérdemli e nemzet, mert Luther fellépése után 10 évre már teljes egészében a reformáció mozgalmához csatlakozott és mindmáig megmaradt evangélikus népnék.

Stockholm látképe.

Egy tekintet, melyet Európa térképére vetünk, azonnal világosan tárja föl előttünk a tényt, hogy földrajzi fekvésénél fogva Svédország népe csak nagyon nehéz küzdelmek árán tarthatja fenn magát. És meglepetéssel kell hallanunk, hogy mostoha körülmények között is egészen határozott jólét napjaiban él. Ez onnan van, hogy nagy szorgalommal és okos gazdálkodással küzdötte föl magát. A szegény föld nem biztosított ugyan minden gyermekének megélhetést, ezért a magyar sorssal közösen, kivándorlás indult meg Amerikába. Helyét ott is megállta a svéd ember, sőt egy-egy tündöklő névvel, —

Lindbergh — fölhívta magára az egész világ figyelmét. A svéd népléleknek ez egyik jelentős vonása, a szorgalmas munkavégzés mellett nem mehetünk el a nélkül, hogy rá ne gondolnánk arra a reformátor Lutherre, aki sohasem szűnt meg hangsúlyozni, hogy a munka: — istentisztelet.

Az idegennek, ha Svédországban megfordul, első pillanatban feltűnik a magasfokú általános népműveltség, melytől messze elmarad a sokat dicsért nyugati nemzetek népműveltsége is. És ez annál is nagyobb dolog, ha meggondoljuk, milyen nehéz föltételei vannak ennek a mű-

veltségnek. Itt egészen bizonyos, hogy a legnagyobb indító erőt a nép evangélikus volta képezte. Evangélikus egyházunk a templom mellett mindig fölépítette az iskolákat, az egész világon, — nálunk is. Így történhetett meg, hogy Svédországban, ahol némely község, — különösen északon, — olyan nagy területen van szét-szórva, mint nálunk némelyik vármegye, mégis minden ember tud írni-olvasni és az ország lakosságának igen nagy része az elemi iskolán túl is képezi magát az áldásosan működő, nagyszámú szabad népegyetemen.

Ha a külső benyomások után a lelket keressük ebben a népben, akkor észrevesszük, hogy az első pillanatban érzett tartózkodó hidegség lassan föloldódik és nagyon szép, ideális, tartósan meleg lélek tárja szét a karjait az ember felé. És e lélek arcából kiolvashatjuk a minden jóért való lelkesedést, a becsületességet, a határtalan és önzetlen emberszeretetet.

Csodákat hallunk sokszor e nép becsületességéről. És e csodák mindennapi valóságok. Bámulattal állunk meg az embersegítés nagy tettei előtt. Ki felejtette volna el már hálátlanul, hogy mit tettek a svédek a háború alatt hadifoglyaink érdekében, mint közvetítettek küldeményeket, póstát az itthoniak és a távoli hadifoglyok között és mint gyógyítottak ők ott fáradhatatlan kezekkel sebeket, ahol Európa majdnem minden népe csak halálos sebeket tudott ontani. Ilyen emberbaráti munkával is evangéliumot terjesztett. De csodálatraméltó hősi munkával terjeszti közvetlenül is az Isten országa ügyét. Csöndesen, politikai érdekek kizárásával végzi pogánymisszióját a világ minden táján. Missziói állomásokat létesített Kínában, Indiában, Észak-, Kelet-

és Nyugat-Afrikában, a mohammedánok között. A háború alatt pedig más, hadviselő államok misszióit is ő gondozta. — Szeretete oltalmazó féltésével jár a saját gyermekei után is, akik a messzibe szakadtak el. Csaknem minden világrész nagyobb tengeri kikötőjében tengerész-otthonokat és egyházakat létesített. Odaadó vallásosságnak a gyümölcsei ezek, csodálatra kényszerítenek még akkor is, ha az otthoni egyház élete az ország némely részében kifogások alá eshetik is.

Svédország evangélikus egyházának jövőjére megmérhetetlen ígéretet hordoz az a lüktető belmissziói tevékenység, melyet céltudatosan folytatnak és azok az ifjúsági mozgalmak, melyeket egyházi részről annyi megértő szeretettel karoltak föl. Minden bizonytal eléri így Isten támogató segítségével, hogy a jövőben is példaadó, áldást szerző nemzet marad a svéd nemzet.

Svédország sorsát magyar hazánkkal összehasonlítva, tárgyilagos mérlegelés után arra a megállapításra juthatunk, hogy bár földrajzi helyzeténél fogva kedvezőtlenebb a sorsa, mégis vannak fejlődése útján olyan előnyei, amelyeket nálunk föl nem találhatunk. Előnye, hogy teljesen egységes nemzet. Észak finnjeitől eltekintve, nincsenek kisebbségei, vallásilag is egységes, nincsenek felekezetei. A háború, egy nemzet fejlődésének békés menetét fölborító véres zivatar, már a mesékből is kivett. Olyan előnyök ezek, melyek jelentőségét fölmérni nem lehet.

Mi, evangélikusok, de különösen az evangélikus ifjúság, csodálattal, hálával és várakozással tekintünk föl Svédországra. Csodálattal látjuk, hogy evangéliumi hitünk milyenné tudja fejlesz-

teni egy nemzet belső képét, hálával, hogy e világban oly sokat szenvedett őseinknek szabadító vezért adott Gusz-
táv Adolfban és békeapostolt újabban

Söderblom érsekben; — várakozással te-
kintünk föl, jövőbe vezető példaadást
várunk tőlük, az evangélikus své-
dektől. *Wolf Lajós.*

Képek Luther életéből.

2. A nagy felfedezés.

1512 októberében Luther Márton teo-
lógiai doktorrá avatták. Ettől fogva a
Szentírás magyarázatának volt a profesz-
szora a wittenbergi egyetemen. Most már
hivatalból is kellett kutatnia a Bibliában,
hogy mit mond az az üdvösség útjáról.

A Zsoltárok könyvének magyarázatá-
val kezdte professzori előadásait. E mun-
kája közben gyakran találkozott az „igaz-
ság“, „az Isten igazsága“ fogalmával, s
ennek kifejtése súlyos lelki gyötrelmeket
okozott neki. Megújultak lelkében mind-
azok a vívódások, amelyek eddig is sok-
szor a kétségbe kergették. Hogyan áll-
hat meg az ember az igaz Isten előtt?!
Hiszen nyomorult bűnös! Csak kárhozat
vár reá, ha az ítélő Úr igazságot követel
tőle! — 1512-ben még, vagy már 1513-
ban történt, hogy Luther egyszer dol-
gozószobájában, a wittenbergi fekete ko-
lostor toronyfülkéjében, a Római levél
első részét olvasgatta. Itt a 17. vers szin-
tén említi „az Isten igazságát“. Azt re-
mélte Luther, hogy itt megnyugtató vá-
laszt kap lelkének legfőbb kérdésére. De
bizony egyelőre még jobban lesújtotta
az, amit olvasott. Úgy járt ő is, mint

igen sok más tudós: amikor azt reméli,
hogy már-már eljutott a kísérletek óhaj-
tott eredményére, a kutatás céljához, ak-
kor kell fájdalmasan nagyot csalódnia.
Hát még a Krisztus evangéliomában is az
Isten „igazsága“ jelent meg?! — jajdult
fel Luther.

Az Úr lelke azonban tovább vezette
szemét az Írásban, és Luther boldogan
eszmélt rá arra, hogy milyen nagy ígélet
van a következő mondatban: *Az igaz em-
ber hitből él.* Hit által, Krisztusban való
bizodalom által vagyunk tehát igazak az
Isten előtt! Nem a magunk igazságával
kell megállnunk az Úr előtt, hanem a
Krisztuséval! Boldog izgalommal, a fel-
fedezők diadalmas érzésével ütötte fel rö-
gön a biblia fontosabb helyeit, és minde-
nyütt látta már, hogy igen, az egész Szent-
írás Isten *kegyelmét* hirdeti. — „Felvidul-
tam akkor“, — mondta egyszer később, —
„így tárult fel előttem az egész Szentírás
és maga a mennyország.“

A wittenbergi teológus felfedezte a ke-
resztyén egyház igaz tanítását. Megkezdő-
dött a reformáció.

S. I.

VELENCE

csobbanó zöld víztükör örök hullámzása

ársonyosan puhakék az ég, szegélyén rózsás és zöldes ködökkel. A lágy levegő telítve napsütéssel. A házak merész-színesen vagy vakító-fehér márványban ragyognak. A mindenütt

árnyékokat megbontja a víz reflektált hullámzó fénye, a fényt a párás levegő gyúrja puhává. Meseváros, operadiszlet, olyan egészen más, mint amit mi, szárazföldi emberek megszoktunk, régi bábjátékosok festhették háttérül, vagy aranyművesek készíthették zománcos, filigrános aranyból. Festők városa, nincs szí-

A Canale Grande.

vibrál mindenfelé. Az égbe karesú campanilék merész vonalai vágnak. Messze, messze, a lagunán túl lebeg zöldes-kéken az Adria.

Csodás, mesebeli város. Az örökké mozgó, hullámzó vízen épült, a tenger tette gazdaggá, ez a bizonytalan, hullámzó élet adja karakterét. Épületei nem monumentális tömegek, a függélyesek hajlanak és a vízszintesek hullámzanak. Az

gorú architektúrája, a szobrok plasztikáját elveszi az árnyékfeloldó, vibráló reflexfény a vízről. A tenger nedves levegője fekete foltokat fest a fehér márványra, az utcák vize barnán, zölden szegélyezi a vörös falakat. Mert az utcák folyók. Nincs itt koesi és nincs autó. Ősrégi alakú, karesú fekete gondolák siklanak el zajtalanul a fehér hidak alatt. Zegzúgos, keskeny gyalogutak keresztezik

a folyókat, órákig el lehet járni a sikátorok e labirintusában. Némelyik zsákutca, más egy kis folyóra torkollik vagy hidak fölött, ívek alatt egy kis térre vezet, ahol macskák sütkéreznek és hátul festőién álmodik egy ősrégi templom.

Palazzók a csöndes utcák mentén, megannyi elvarázsolt kastély. Gyönyörű, finoman faragott kapuk, ablakkávák, balkonok filigrán márványballusztráddal, rész-

szorítani a másikat, különbözők és mégis hasonlók, rendszerük egy: középen egy nagy csarnoknak megfelelően öt-hat ablak sűrűn egymás mellett, oldalt egykettő messzebbre, nagy párkány, lapos tető és magas kémények. Legszebbek a középkorból származók, áttört márványesipkézettel az ablakok fölött, a többi fal vakolva, festve erős vörösre vagy okkerre. A renaissance-palotáknak kis oszlop-

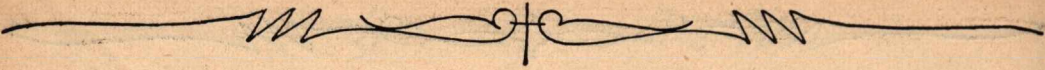
A Szt. Márk-tér.

letek fantasztikus gazdagsága. Mint Csipkerózsika palotája, úgy álmodnak, álmodnak e palazzók évszázadokon át. Vakolatuk színét ezer változatra, harmóniára bontotta a víz, a levegő, a pára. Terv nélkül, rendetlenül állnak, semmi szigorúság, míg egyszerre sort állanak és a Canale Grande felé a világ legesodásabb homlokzatsorát képezik. Palota palota mellett. Egyik sem akarja túlkiabálni, le-

sorok, tympanonok adnak plasztikát, melyet elbont a foltossá váló márvány és a feloldott árnyék. Nyugodt és ünnepélyes ez a két sor homlokzat, míg a Canale maga mozgalmassá, színes és zajos.

Tömjénes homályra boruló arany-ég: ez San Marco, a világ legkülönösebb, legmisztikusabb temploma. Bizonytalanul hullámzó tömegek, terek, mint minden Velencében, hatalmas oszlopok, hullámzó

padló és a minden plasztikát elnyelő, minden megszokott térhatást megszüntető, mindent beborító aranymozaik a mennyezeten. Építészet, melynek nem sztatika az alapja, hanem misztikum és festői homály. Az aranyban angyalok, tanítványok lebegnek a bizánci alakok testben merev, de szellemi életben magasztos ábrázolásaiban. Megfoghatatlan világ a San Marco, mágikus kornak ránk maradt emléke.

Ha kilépünk, napfény vesz körül. Ez a Piazza di San Marco, a világ egyik legerősebb, legegységesebb tere. Balra a Doge-palota, ez is mutatja a velenceiek sztatika-hiányát: fönt fehér-rózsaszín ornamentes, hatalmas tömegű fal, alul vékony, karsú oszlopok sora. Előttünk a Campanile, hatalmas vörös téglatömege az egyetlen szigorú vonal Velencében. Köröskörül a Prokuráciák egységes architektúrája vonul, loggiás földszintjükön a legszebb üzletekkel. S ezen a téren a világ minden tájáról jött emberek tömege hullámozik, nem hiába nevezik a világ szalónjának.

Ha végigmenve a Doge-palota és a csodás ritmusba olvadt fehér Bibliotheca között, kiérünk oda, ahol a Piazzetta a Canalera torkollik, megint csodás látvány tárul eléink. A Canaleba más nagy Canalek torkolnak, látni lehet Venezia többi szigeteit: balra San Giorgio Maggiore a világnak talán legszebb Campaniléjával, jobbra Santa Maria della Salute gyönyörű kupoláival. Hátról messze a Lido és a Giudecca. Ha visszatekintünk: San Marco öt kupolája, öt kapuja bizáncias félköríveivel, a fehér márványok, színes mozaikok keleti, fantasztikus harmóniába olvadnak.

Ha az álmodó vízű utcákon, az elvár-

zolt kastélyok mellett, fehér hidak alatt, vagy gyalogszerrel járjuk a várost, a kis házak, kis utcák, kis terek fölé tornyosul olykor egy hatalmas templom vöröstégla tömege, ez Santi Giovanni e Paolo, előtte Colleoni tüzes, energiával telített alakja, belül a Dogék nagyszerű síremlékei sorakoznak komoran a falak mentén. Vagy a Frari-templom, kórusában Tiziano híres oltárképével: Mária mennybemenetele. Mellette a Scuola di San Rocco, egy régi jótékonycélú egyesület székháza, Tintoretto nagyszerű festményeivel.

Képekkel van tele a Doge-palota is, a hatalmas, gyönyörű faragású famennyezetes termek. Képek gyűjteménye az Accademia, ahol Palladio gyönyörű udvara körül Bellini, Carpaccio, Tiziano, Veronese, Palma és Tintoretto művészetének legszebb művei vannak elhelyezve. Selymek és brokátok töltik meg e képeket, aranyos színek, szőke asszonyok, erős férfiak, mind egy életet imádó, gazdag kor emlékei.

Ma megszűnt ez a pompa, renaissance életkedv, magát mutatni szerető gazdagság. A palazzok üresek, álmodnak multjuk emlékein, a sikátorokban a legszegényebb, legigénytelenebb nép lakik. Pizok és szemét úszik a vizeken, nyáron bűzlenek a kanálisok, az utcákon átfeszített köteleken rongyos fehérenemű szárad, gyermekek hancuroznak a porban, macskák ülnek a napon. S a szegénység ellenére ének és jókedv hallatszik mindenünnen; ha verekedés támad egy téren, hídon, a közönség tapssal, kiabálással vesz részt benne. Gyerekes és naív nép Velence népe.

És az egész, ha visszagondolunk rá, olyan, mint valami tengeren hullámozó, álmodott, mesebeli délibáb. *Valér Erik.*

Mindennap — az Élet Könyvéből!

Február 10. Csel. 15. 13—18. Az apostol igéi azért bírnak különös súllyal, mert ő nemcsak a gyülekezet feje, püspöke, hanem Jézus testvére. Jakab apostol rámutat, milyen összefüggés van az események és a próféciák között. A mindennapi élet mennyire összefügg Isten igéjével. Életünkben a hit iskolája ott kezdődik, hogy kezdem meglátni a napi események és a napi Ige közti összefüggést. Vannak-e ezen a téren tapasztalataid?

Február 11. Csel. 15. 19—21. Törvények és szabályok a lelkek kedvéért vannak és nem fordítva. Jakab apostol is ezt látta meg. Ő az „igazságos“ apostol, aki a pogány-keresztényeknél nem köti magát a zsidó szokások megtartásához, hanem azokat a lelkekhez szabja. Fejlődő hitet hány-szor agyonütöttek a hitben előbbrejutott emberek rigorozus intézkedése. A Szentlélek minden időben önmagának teremt formát és szervezetet.

Február 12. Csel. 15. 22—29. Tanuld meg e pár versből, hogy egy meggondolatlan intézkedésed, vagy véleményed emberi lelkeket riaszthat el Isten ügyétől. A munkán, melyet Istennek végzel, áldás csak akkor van, ha bűnbeismerés (24), egyetértés (25) Isten akarásával megegyezés van. Nézd meg egyszer eredményeidet és kudarcaidat ebből a szempontból. Nem minden kudarc veszteség és nem minden eredmény nyereség.

Február 13. Csel. 15. 30—35. Ez az, amit mi nem tudunk. Ki tud örülni az intésnek? Ha az intés Istentől jön, úgy abban mindig vigasztalás is rejlik. Mennyivel boldogabbak lehetünk mi, akiknek nem csak egy levél, hanem az egész evangélium küldetett. Hasonlítsd össze az itt talált öröm-

mel a tiedet. Adott-e már örömet neked Isten igéje? „Mondd meg, mi szerez neked örömet és én megmondom, ki vagy!”

Február 14. Csel. 15. 36—41. Az apostolok leleplezése. Miért van megörökítve ez a kellemetlen incidens. Nem lesz ez minden idők botránkozásaköve? Nem. Mert éppen ez a különbség az emberi és az isteni történetírás között. Az emberi történetírás esupa szépet és jót örökít meg az emberől, az isteni történetírás bűnös emberekről szól és arról, hogy Isten mint fordította az ő bűnüket jóra. Alázzon meg bennünket gyarlóságunk tudata és Istennek megáldó kegyelme.

Február 15. Csel. 16. 1. Ez a vers következőkre tanít: Jézus öntudatos és hű tanítványa származhat vegyes házasságokból is. Ahhoz, hogy te kiváló krisztusgyermek légy, ahhoz nem okvetlenül szükséges, hogy édesapád előkelő és nagy tudású legyen. De imádkozó szülőre mindig szükség lesz. Állj elő ma szüleidhez és köszönd meg nekik érted elmondott imádságukat és kérd tőlük azt továbbra is.

Február 16. Csel. 16. 2. Ez egy lelki bizonyítvány. Minden bizonyítványnak két orcája van. Az egyiket emberi értesítőnek nevezzük, a másik a lelki, ezt Isten írja. Milyen lelki bizonyítványt kaptál idén Istentől? Állítsd össze, milyen tantárgyai lehetnek, vagy vannak ennek a bizonyítványnak és osztályozz magadnak Isten igazságával.

Február 17. Csel. 16. 3—5. Egy lélek megnyeréséért Pál apostol kész volt zsidónak zsidó, görögnek görög lenni. Ez azt jelenti, önmegtagadáson keresztül a legmegfelelőbb úton, az evangélium elsikkasztása nélkül kell a lelkeket megnyerni. Őt

magát megesonkíthatták, de Krisztus evangéliumát nem engedte. Ezért nem mondhatod, gyűtsünk híveket a világ módszerével. Isten ügye csak ott nő, ahol önmegtagadó lelkek élnek.

Február 18. Csel. 16. 6—8. Ez a valóság ne tegyen senkit kételkedővé. A lélek iskolájában hamar rájössz a Szent Lélek vezetésére. Megtanulod, hogy mindennek megjön a maga ideje. A lélek iskolájában nem szabad semmit forszírozni. Látszólagos hátráltatás sokszor a legnagyobb előrehaladás.

Február 19. Csel. 16. 9—12. A Lélek vezetése nem teória, hanem valóság. A miszsióba való elhivatásnak ez az egyetlen belső titka. Kell menni, kell beszélni, kell tiltakozni stb. Ennél nem az isteni üzenet meghallása a legnehezebb, hanem az engedelmisség.

Február 20. Csel. 16. 13—15. A hit feltevélei a következők: Isten kegyelme, Isten ígéje és annak hallgatása. A szívek megnyílása. Az evangélium befogadása. Búzdítson bennünket az, hogy Isten egy emberéért is küld munkást.

Február 21. Csel. 16. 16—18. A táltumok értéke nem önmagában van, hanem abban, hogy milyen cél szolgálatában áll. Sokan a keresztyén vallást ilyen misztikus

jövendölésnek tartják. Nézd, micsoda hatalmas realitás sugárzik Pál hitéből. A hit nem lagymatag hangulathullámzás, hanem aktív energia.

Február 22. Csel. 16. 19—24. Krisztus közelsége azért fáj sok embernek, mert hamis pénzszerzéstől fosztja meg őket. Másutt ezt halljuk: megbontja a család egységét, lehetetlen ennyire kegyesnek lenni, megszűnt a békesség, lehetetlen ilyen tanítást bevenni. A bűn tanyáján mindig felháborodás és lázas menekülés indul meg, ha oda az evangélium fénye világít be.

Február 23. Csel. 16. 25—26. A hit dala. Tömlőcében imádkozni, énekelni és bizonyosságot tenni csak az tud, aki lelkileg szabad. A legnagyobb rabság a bűn rabsága, ezért volt Pál szabad, a többiek pedig rabok.

* * *

A következő tizennégy napban keressük egyéni módon a következő versekben (27—40.) a „hitetlenség kudarcát és a hitnek a győzelmét.“ Mind a kettőnek megállapíthatjuk az egyes állomásait. Csak néhányat említek. Egyik oldalon a félelem, kétségbeesés, öngyilkosság, a másik oldalon a mentő szeretet, az evangélium üzenete, az örökélet ígérete.

D. L.

Elszakadt a cipőm . . .

*Elszakadt a cipőm,
Rongyos lett a talpa,
Pénz nélkül a suszter
Bizony nem talpalja.*

*Közeleg a tél is,
Meleg ruha kéne,
Szegény jó Anyámnak
Erre sincsen pénze!*

*Egy hétig dolgozott
Hajnalig jó Anyám,
Igy lett meg énnékem
A cipőm és ruhám.*

*Barok István
gímn. II. o. t.*

Utazgató régi magyar diákok

beszélni azoknak az íróknak (Gvadányi, Kisfaludy Károly, Petőfi, Jókai stb.) nyomán, akiknek olvasgatása egyben mulatsága is, de az iskolától megszabott kötelessége is.

Mikor Gvadányi Pölöskei nótáriusa „more patrio“, ősi magyar módra, vagyis lóháton Szatmár-vármegyéből Budára utazott, szinte több viszontagságon ment keresztül, mint manapság valami közép-afrikai felfedező.

A viszontagságos és veszedelmes utazások egész sorát mondja el Naplójában Dériné „ifjasszony“, a nagy színésznő, vándorszínészkedése korából.

Még a nagy úr is, aki a Magyar Nábob példájára saját ötlovas hintáján utazott, jól tette, ha elindulása előtt végrendeletet írt. Mennyi veszedelem a végzetlen rossz utakon, mire a Török Szakad esárdáig eljutott! És ha mindenfélét magával nem vitt, ott felkophatott az álla, mert pálinkán kívül minden egyéb vagy már nem volt, vagy még nem volt. Ekkor keletkezhetett az a szálló ige: „Ha jösztek, lesztek, ha hoztok, esztek.“

Ilyenforma viszontagságok között utazta be Erdélyt négylovas hintáján Kazinezy Ferenc is.

A rossz utakról valóságot írt Petőfi „Utazás az Alföldön“ című versében, mi-

kor Arany Jánostól Nagyszalontáról jövet megrekedt Mezőtúron: olyan rettentés volt az út, amit úgy csináltak, hogy „sarat hánytak a sárra és országútnak nevezték.“

És mennyi betyárkaland! És nem mind-egyik volt olyan bájosan romantikus, mint az, amelyről Petőfi írt Pusztai találkozás című versében. Vagy azé a szép, pajkos grófnée, aki a Szegény gazdagok regény szerint rögtönzött víg bált csapott a parlagi módon gavalléros betyárokkal.

Sokan, hivatalos személyek, és akik hatósági engedélyt kaphattak, forsponttal, előfogattal utaztak. Ezt a parasztok voltak kötelesek kiállítani. Ilyen utazást emleget Kisfaludy Károly Mit csinál a gólya? című elbeszélésében. Mások a drága gyorsparasztokkal utaztak, akik váltott lovakon négy nap alatt „röpítették“ végig Budától Bécsig azon az úton, amit most alig négy óra alatt jár meg a gyorsvonat. Gyorsparasztokkal utazott például Jókai Arany embere is. Ha pedig valaki nem volt „aranyember“, hanem csak „rézember“, vagy talán még az sem, utazott gyalog, mint Petőfi Debrecenből Egeren át Pestre diesősége derengő hajnalán.

Igen érthető okból többnyire gyalog utazott a diák is, azt mondva Petőfivel:

*Gyi, te fakó, gyi, te szürke,
Gyi, két lábam, fussatok!...
Milyen áldott két csikó ez,
Egyik sem kér abrakot.“*

Az egyszeri diák ugyan, idegen vármegeyi szolgabírónak hazudva magát, ingyen forspontot próbált követelni biharvármegyei, ártándi előljáró uraiméktól, de rajta-

vesztett s azóta él a szálló ige: „Deliberatum est (határozatba foglalták) Ártándon, hogy a diák gyalog járjon.“

Kutyagolásra különösen ennek a három-fajta vándordiáknak volt bőséges alkalmuk: a *légátusnak*, a *szuplikánsnak* és az *albizáló* végzett teológusnak.

„Pápai légátus“, vagyis követ! Ha ezt az elnevezést halljuk, aranyosnyergű papipán, fényes bandérium kíséretében lovagló, fejedelmi főpapra, bíborérsékre gondolunk, például VIII. Bonifácius teljes hatalmú helyettesére, Gentilis bíborosra, vagy X. Leó követére, a keresztes háborút hirdető Bakóe Tamásra. A református iskolák világában pedig — mert csak itt volt divatban ez az intézmény — a pápai, debreceni, pataki és más kollégiumok légátusa — felsőbb osztályos diák volt, aki a három főünnepen, karácsonykor, húsvétkor, pünkösdkor kijárt a gyülekezetekbe prédikálni. Kísérte dárda, a cókókáját vívó kisdíák. Ami pénzt ajándékba kapott, abból hónapokon át megélt, ha ugyan el nem nyerték tőle kártyán a fürgeeszű nótáriusok és kántorok, vagy el nem szedték tőle a pusztai betyárok.

Mennyi kigondolt és valóságos tréfás történet van ezekről a tűzről pattant, naív, tapasztalatlan, kedves fiúkról. Különösen érdekes és irigylésre méltó kalandja volt a csurgói légátusnak, aki Pol-dini Farsangi lakodalma szerint mint egy szép, jó és gazdag leánya vőlegénye tért vissza a karácsonyi légációból.

Milyen szívesen hallgatták a hívek az öreg tiszteletes úr kenetteljes és álomra-hívogató hosszú prédikációi után a légátus tüzesen elmondott, rövid beszédeit. Mert a légátusnak az volt a jelszava: „hosszú kolbász, kurta prédikáció.“

Különösen kurta volt a szónoklata az egyszeri légátusnak, aki rövid bevezetés után, mindjárt úgy folytatta a három részre felosztott prédikációját: „harmadszor“.

A másik légátus szintén három részre osztotta fel a beszédét, de ő meg a harmadik részt hagyta el, melyben azt akarta kimutatni, hogy a jó Istent a természet szépségeiben és bölcs berendezettségében is fel lehet találnunk. De ebből a részből csak a legelejét mondta el: „Menjünk ki a tavaszi pompájában tündöklő zöld erdőbe.“ Itt megakadt, belesült és szegyen szemre leszállt a szószékről. Még esperes korában is úgy emlegették a jó Balog Gé-zát, hogy kivitte a nyavalyádi híveket a zöld erdőbe és otthagya őket. Talán még máig se keveredtek haza!

A másik meg karácsony estéjén jól mulatott papék, kántorék, jegyzőék szép leányaival és második ünnepen prédikációját nagy zavarában Amen helyett „Kezeiket csókolom“-mal fejezte be. S azután ijedtében áldásmondás nélkül sietett le a szószékről. A megrökönyödött hívek pedig megáldatlanul ballagtak alá nádfödéses hajlékaikba.

A *szuplikáns*, vagyis kéregető diákokat az evangélikus és református kollégiumok, liceumok, gimnáziumok küldték ki törvényben is biztosított jogaiknál fogva, hogy a nyári vakáció folyamán az intézet vagy alumneuma (köztartása) javára adományokat gyűjtsenek.

Gyermekkorom kedves emléke jó apám sok mesélgetése pozsonyi diákkorából szuplikáns kalandjairól, illetőleg élményeiről.

Szívesen látták az Isten háta mögött fekvő alföldi és erdélyi papi hajlékokban

a jó társalgó pozsonyi diákot, aki abból a városból jött, amely akkor, a XIX. század negyvenes éveiben az ország szíve volt, aki szemtől szembe látta a nemzet bálványait, Széchenyit, Deákot, Kosuthot, aki személyesen ismerte Petőfit.

De nem minden szuplikáns és nem mindig volt társalgó kedvében. Így az egyik, éhesen ülven le a vén papnak, az egykori pozsonyi diáknak ebédjéhez, nem tudott nyugodtan enni a sok kérdezősködéstől. Hát a jó pap minden ismerősére, akiről egymásután szakadatlanul kérdezősködött, csak annyit mondott, „meghalt, meghalt.“ Így végre a jó öreg elhallgatott, könnyekig megindulva, hogy már neki minden jó embere meghalt. Az éhes diák pedig nyugodtan jóllakhatott.

A latinul tudó olvasók kedvéért elmondom Wallaszky Pál jolsvai lelkésznek, a híres irodalomtörténetírónak tréfáját, akinek egyszerre három szuplikáns vendége volt. Mielőtt bort töltött volna nekik, megkérdezte, hogyan van a mult ideje a bibo (iszom) igének. A soproni diák azt mondta bipsi, az eperjesi azt mondta: bapsi, a pozsonyi véletlenül eltalálta, hogy bibi. Ez egymaga kapott bort, a jó ember eme kijelentésével: „Dat bibere bibi, bipsi, bapsique carebunt.“ Ezt magyarul így lehetne mondani: „Bort kap a bibi, de szomjan epedhet a bapszi s a bipszi!“

Abban a régi időben szokás volt, hogy az asztalra egészben hozták be például a pulykát és a legifjabb férfitvendégnek kellett ott felvagdálnia. A szuplikáns kérdi a házigazdától: „Hol kezdjem el tránesérozni (felvágni) ezt a fránya nagy pulykát?“ „Ahol akarja, öcsémuram.“ „Hát akkor majd csak otthon kezdem meg“, mondta rá a jó étvágyú fiú. És

nyugodtan papirosba csomagolta a kívánatos sültet.

Persze a szuplikáns is gyalog utazott, mint a légátus, hacsak valami úri hintó, vagy parasztszekér fel nem vette ingyen utasnak. De ez sokszor megtörtént, mert az a kor a barátság és az egyszerű, de bőkezű vendégszeretet kora volt.

Voltak azonban „úri“ szuplikánsok is, mint az a két enyedi diák, akikkel atyám Erdélyben találkozott. Ezek szereztek sovány gebét és kétkerekű kordét és így járták be Erdélyt. Vakáció végén maguk is, lovuk is kövérré hízlalva kerültek vissza az enyedi alma mater, édes anyaiskola, kebelére.

Az *albizáló* diák nem iskolájára, hanem saját maga részére gyűjtött adományokat. Jó protestáns szokás volt ugyanis, hogy a diák itthoni tanulmányai megkoronázására egy vagy több évet, valamelyik híres német, hollandus, vagy angol főiskolán töltsön el.

De hol szerezze meg erre a pénzt a szegény diák?

Vett egy tiszta fehér lapokból álló könyvet, albumot. Ennek legelső lapjára bizonyító és ajánló sorokat írt az iskola igazgatója. Az albizáló diák azután gyalog nyakába vette a félországot és jobbmódú hitsorsosok egy-egy szent, vagy böles, vagy költői mondást írtak bele emlékül albumába és kisebb-nagyobb pénzösszeggel ajándékozták meg külföldi iskolázása költségeire.

Az albizálást nem tekintették koldulásnak. Jól tudták, hogy az esetek nagy többségében ezek az adományok bőségesen kamatoznak majd az egyházi és a nemzeti kultúra javára.

Ilyen albizáló diák volt Kis János is, a soproni Magyar Társaság megalapítója, a

későbbi kiváló író és ev. szuperintendens (püspök). De ő kivételesen nem gyalog járt. Barátjával, Németh Lászlóval vettek két lovat, szekeret és két hónap alatt bejárták északi és keleti Magyarországot. Mikor rábaközi-viseletű kocsisukkal megálltak a debreceni kollégium előtt, özönlött ki a sok diák a bámulásukra. „Tejbevajba“, de borba is fűrösztötték őket és nem győzték bámulni, hogy se tótok, se németek, pedig lutheránusok. De hát mit is tudhatott a sok kálvinista ember a mi gyönyörűséges dunántúli evangélikus magyar világunkról.

De végül hadd szóljak még egy különös utazási diák-alkalmatosságról, a pozsonyi „Diákhajó“-ról.

A pozsonyi evangélikus liceum duna menti pestvidéki diákjai, a nyári vakáció kezdete felé, mintegy „részvénytársasági alapon“, vettek egy régi dereglyét. Választottak a nagyobb diákok közül kapitányt, kormányost, ételmestert, italimestert. Valami két hét alatt szép lassan leúsztattak Pestig. Evezniök nem kellett, csak kormányozniok.

Egy ilyen dikáhajókázás alkalmával történt, hogy Tóth Istók, komáromi fiú, mikor beértek szülővárosa határába és

meglátta a parti réten legelésző ökröket, érzelmesen így sóhajtott fel: „Hej, komáromi ökrök!“ „Mától fogva két hónapig eggyel többen lesztek!“ — felelte rá jókedvű édesapám. Szegény Istók először haragudott, de azután jobbnak látta együtt nevetni a nevetőkkel.

Pesten azután egy kis veszteséggel, sőt volt rá eset, hogy nyereséggel eladták a dereglyét és faluikba szétosztottak a legények.

* * *

Elmúlt örökre az a régi, jó idő, a maga vándorló légátusaival, szuplikánusaival, albizáló teológusaival, diákhajójával, egyszerű és természetes életével. Milyen szerencse, hogy a nagy angol generális megteremtette a cserkészetet, magyar követői pedig, köztük boldog emlékü, jó Vidovszky Kálmánunk, ennek magyarságát felvirágoztatták. Kiviszik a diákokat a természetbe, a haza érdekes, szép tájaira, a nagy világba és természetes gondolkodásra, életvidám és életre való emberekké nevelik őket.

Istenem, ha még egyszer fiatal lehetnék és beállhatnék cserkésznek!

Dr. Szigethy Lajos.

Az „Evangélium“ egy olasz bélyegen. Az itt látható bélyeget a múlt évben, a tízéves olasz

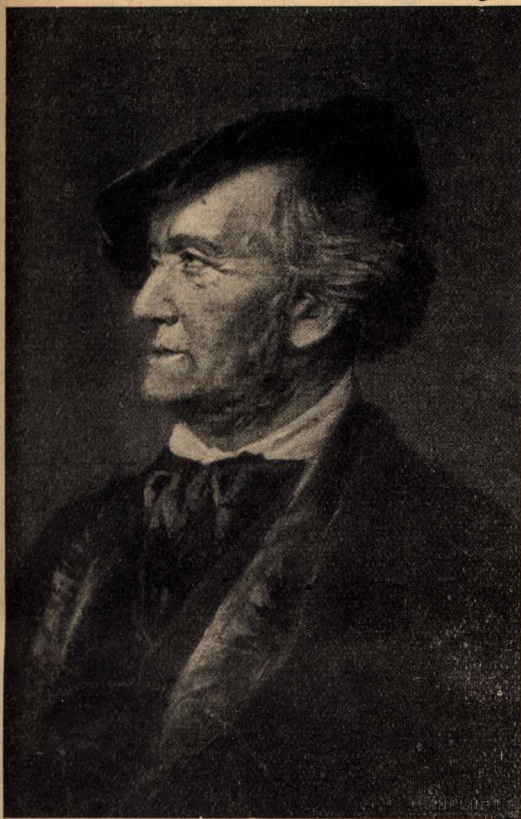
fasiszmus ünneplésére készítették. Rajza azt jelképezi, hogy a fasiszmus tisztelettel hódol a val-

lásnak, a hitnek. Ez felirat nélkül is látható volna rajta, de a „Hinni“ szó még világosabbá teszi a bélyeg célzatát. A bélyegnek a lap olvasói számára az az érdekessége, hogy a rajz nem akármilyen módon mutatja be a vallást, hanem az oltárszerű emelvénnyel a nyitott Bibliát látjuk, rajta ez a felírás: Evangélium. A pápai állam hivatalos lapja nem ok nélkül gáncoskodott miatta és nem ok nélkül írta, hogy más szimbólumot is választhattak volna. Úgy látszik tehát, hogy Olaszországban az igazi keresztyénség megismerésében is új szelek fujdogálnak.

S. J.

A WAGNER-ÉVFORDULÓRA

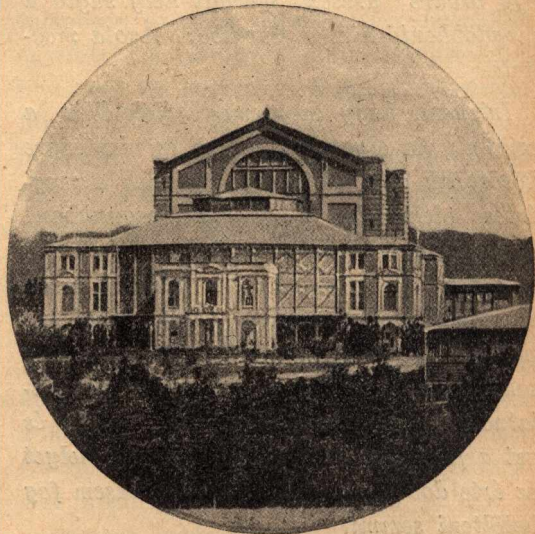

Lipcében született evangélikus családból a nagy német zeneszerző. Most, február 13-án lesz halálának 50 éve, s ez évben, május 22-én ünnepli az egész művelt világ születésének 120-ik fordulóját is. Nem kell azonban rá a figyelmet felhívni, hiszen soha sem feledték el, annyira elevenen él Wagner nagy műveiben mindenütt, de talán legelevenebben nálunk, Magyarországon.

Mint igazi nagy költő, a romantikus irány híve volt. Maga írta dalműveinek, melyeket zenedrámáknak nevezett, a szövegét is. Merítette tárgyukat a német mondavilágból: színpadra vitte a wart-

burgi dalmokverseny patinás alakjait, Wolfram von Eschenbachot, Walther von der Vogelweidét, közéjük helyezte a magyar származású turingiai Szent Erzsébetet; ugyanígy a szent Grál lovagjait, Lohengrint és Parsifalt; látjuk Artus lovagjának, Tristánnak szenvedéseit, de élénk lépnek a Nibelung-monda és ének ködös világának hősei, a daliás „übermensch“, Siegfried és zord Hagen. Végül szívesen foglalkozott a kedélyes mesterdalnokkal, Hans Sachssal. Hogy is ne lett volna ez kedvence, hiszen szintén Luther híve volt, s a wittenbergi csalogányról írt dalának szövegét is belevette zenedrámájába. A Megváltó alakja is megragadta figyelmét, s ha nem írta is meg tervezett darabját, a Názáreti Jézust, az ő megváltó munkája lebegett lelke előtt, mikor a megváltást tette legtöbb művének középpontjává.

Nem számban alkotott nagyot, hiszen mások sokkal többet írtak nála, — hanem értékben, tartalomban voltak alko-

A bayreuthi Wagner-színház.

tásai hatalmasak. Az olasz opera könynyedsége, melyet a vele egykorú Verdi képviselt, nála kifejező erőnek adott helyet. Ő egységes drámákat teremtett, melyekben az ének, zene, színpad, mind együttesen szolgálta a költő céljait. Maga építettett színházat is Bayreuthban, Felső-Bajorországban, hol csak az ő műveit adták és játsszák mind e mai napig. Ott is nyugosznak tetemei, s ott leng szel-

leme, ha el is haltak már ivadékai. Felesége, Liszt Ferenc leánya, két éve halt meg agg korban, fia, Siegfried, ki szintén neves zeneszerző és karmester volt, azóta szintén elköltözött az élők sorából, de Wagner művei soha el nem múlnak, hanem örökkévalóságban fognak hatni és hódítani híveket a német szellemek.

(=)

Hazatért...

A minap tanári noteszemnek abba a rovatába, ahová az egyeseket, ketteseket, hármasokat és négyeseket szoktam néha feljegyezni magamnak, egy tizennégy esztendősis kis tanítványomnak a neve mellé egy szomorú szót írtam: meghalt. Szerdán még ott ült a többiek közt, s arcán a fiatal élet színe éppúgy díszlett, mint a többiekén: szombaton reggel az osztály néma csendje, ötven osztálytársnak szepegő könnyezése és egy örökre üresen maradt hely súgta a megdöbbenő hírt a fülemben: Ágota meghalt.

Istenem, hogy megremeg félelmében a szívünk, ha olyanokat tervez és visz végre közöttünk a te akaratod, amiknek a megértése lehetetlen a mi gyarlóságunkban! Hogy akaratoskodik bennünk a tehetetlen fájdalom, ha szemünk elé idézzük a kis Ágotának virágjavesztett arcát, korai koporsóját, korán felhantolt sírját! És azt a sok-sok könnyet, melyet érte hullattak, hullatnak és hullatni fognak még sokáig és azt a fekete, kínzó, nagy ürességet, melyet az érte dobogó szívekben talán sohasem fog betölteni semmi!

Sírt, sírt, sírt mindenki azon a temeté-

sen, és akinek a szeme nem is engedte kibuggyanni a könnyeket, szíve még annak is megtelt könnyhullatással. És én akkor, amikor mindenki sírt, kigondoltam valamit magamnak, hogy megvigasztalódjam.

Ezt :

Most odafönt az égben vidám angyalsereg újjong örömben: Ágota visszatért! De jó neki most már, hogy megint ott lehet köztük örök nagy fényességben. Mert csúnya a föld, és félnek az égből a földre leszállni, apró kis örömekért, hosszú, nagy fájdalmakért Isten dicsőségét felcserélni. De Ő akarja, a felséges Isten, hogy minden gyermeke induljon mégis útra egyszer a föld felé, s ki rövidebb, ki hosszabb ideig járja vándorútját. A vándor tövises útját, míg vissza nem térhet. Míg haza nem érhet, oda, ahonnan elküldte őt az Úr, de ahol soha el nem is feledték, ahol, mióta eljött, mindig is visszavárták. Ezért örültek újjongó örömmel az angyalok az égben most is, hogy ő is visszatért, s ezért csodálkozott olyan nagyot egy kis angyal, amikor lenézett a földre, és látta, hogy Ágota koporsójánál mindenki csak sír, sír, sír . . .

(::)

A világ és az ember

Häckel istennélküli hipotézise.

E hipotézist Darwin követői megfosztották az Istennel való összefüggéstől és *mechanikus* hipotézist csináltak belőle, melynek elve lett, hogy a fejlődés *magától, mechanikusan* (gépiesen), *véletlenül* ment végbe.

Ez iránynak főképviselője *Häckel* jénai tanár volt. Ő Darwin tanítását így módosította: az öröktől fogva létező atomoknak sűrűsödéséből az izzó ősköd, ebből izzó folyékony anyag, ebből szervetlen anyag, ebből szerves élet, ebből öntudatos állati élet, ebből az öntudatos ember fejlődött volna és pedig magától, mechanikusan, véletlenül, tehát Isten nélkül.

De Häckel sem tudta bizonyítani hipotézisét. Szerette volna igazolni az embernek a majomtól való származását. Nagy mohósággal kapott ezért a *neanderthal-i* (Ausztria) leleten, melyet a vasúti töltés mellett találtak ásás közben a munkások. Ebben vélte megtalálni az ősember csontvázát, de szaktudósok megállapították, hogy rendes, emberi csontváznak felel meg.

Häckel ezután a majom és az ember közti ú. n. átmeneti alak (amely már nem lett volna majom, de nem lett volna még ember) bizonyításán erőlködött. E célra az 1894-ben *Jáva* szigetén talált leletet próbálta felhasználni. Ez állt egy koponya-csontból, egy felsőlábszárcsontból és egy rágófogból. Häckel a többi csontokat fantáziájával próbálta pótolni és elnevezte jávai pitekantrópusznak (majom-ember). A csontokat 13 méter távolságról szedték össze. Szaktudósok a koponya-csontot emberi koponyának jelentették ki s voltak, kik a csontok együvé tartozását is kétségbe vonták.

Häckelnek így az átmeneti alak bizonyítása, de ezzel együtt hipotézisének bizonyítása is csődöt mondott. Ezért jegyezték meg gúnyosan egyes tudósok ez irány híveiről: Minden esontváznál majomszagot szimatoltak, pedig a barlanglakók és cölöpépítők koponya tekintetében egész tekintélyes társaságnak bizonyultak.

Jó ellenbizonyíték Häckellel szemben egy 6—10.000 év előtti agyaglelet, melynek alapján tudósok arra következtettek, hogy a kőkorszakbeli ember faji, megkülönböztető tulajdonságai nem különböznek a mai emberétől, mert a leleten látható fazekas újjlenyomata teljesen hasonló a mai emberéhez és semmit sem hasonlít a majom végtagjaihoz.

Ezek alapján megállapították azt is, hogy Häckel felállított törzsfái annyit érnek, mint Homéros törzsfái.

Miután az ember származását megmagyarázni és bizonyítani nem sikerült, általában az *élet keletkezését* próbálták egyoldalúan a mechanikus hipotézisből levezetni, de Häckel természettudományos hipotézisének hibája, hogy az anyag keletkezését nem próbálja magyarázni, hanem öröktől fogva létezőnek tekintti, ezt pedig sokkal nehezebb megérteni, mint azt, hogy Isten teremtette az anyagot és a világot.

A természettudományos hipotézis ily feltételeket merészel fabrikálni: „A föld magától hozta létre az embert”. Ilyenek a komoly tudósokat nevetésre bírták, Goethe pedig lelki undort érzett olvasásuk közben.

Pasteur bebizonyította, hogy: élő csak élőtlől származik és csíramentes anyagból

pusztán kémiai és fizikai erő következtében élet nem keletkezhetik. Ezzel megdöntötte az önszármazás: *generáció spontanea hipotézisét*.

Pasteur nyomán tehát az életnek, világnak létezése a kémiai és fizikai erők mechanikus (gépies) hatása következtében elő nem állhatott. Tarthatatlan azért ez a nézetük ez irány híveinek, hogy a világ egy nagy mechanizmus (gépezet) volna, mely a maga fizikai, kémiai változhatatlan törvényei szerint forogna minden cél nélkül. A mechanizmus egész mást jelent: 1. önmagától működő, önmagától termelő erőt kidolgozó gép nincs; 2. a gép nem képzelhető el feltaláló, készítő, kezelő nélkül.

a) E szerint a világnak, mint mechanizmusnak kellene mindig új és új életformákat létrehoznia, de a gép teljesítménye mindig ugyanaz, nem tud újat produkálni.

b) Ha a világ egy gépezet, úgy az a teremtő, gondviselő Isten mellett bizonyít.

Jól mondja Kant: teljesen kilátástalan, csak egy fűszál életének is mechanikus magyarázata. Ily alapon Napóleon és Hindenburg csatáit hadászati szabályoknak és mechanikának kellene tulajdonítani.

E hipotézis nagy merészsége az is, hogy

a világ létrejöttét a vak *véletlen*-nek tulajdonítja. Ez oly állítás, mintha valaki azt mondaná, hogy a kölni dómot évszázadok alatt a szelek hordták össze. „A teremtést a véletlen játéknak mondani szintoly együgyűség, mint Beethoven valamely szimfóniáját véletlenül papírra került pontokból akarnák megmagyarázni.“ (Heer). Ha egy virág, fa, ló rajzát sem tudom elképzelni a véletlen művének, hogyan lehetne az élőlényeket és az egész világot a véletlen művének mondani. E felfogás már megtalálható a pogány *Cicerónál* is: „Ha az atomok összecsapódása — mondja — egy világot hozna létre, miért nem hozhat létre egy-egy vásáresarnokot, palotát, vagy egy várost, hisz ez sokkal kevesebb munkába kerülne?“ Darwin mondta, hogy a világnak a vak véletlen folytán való keletkezésének lehetetlensége készítette Isten létének elfogadására. Az atheista Darvinnal szemben Häckel atheista s az Istent minden magyarázatából ki akarta küszöbölni. Häckel felfogását *monizmus*-nak is nevezték, mivel megszünteti az Isten és anyag közti viszonyt, Istent száműzi és az anyagot, az atomot teszi meg a világ teremtőjének, ősoakanak. *Gaál József.*

KÖNYVISMERTETÉS

„Ember, küzdj!” — ezen a címen Harsányi Zsolt írt háromkötetes, hatalmas regényt az „Ember tragédiája” költőjéről, Madách Imréről. Csak egy éve, hogy lapunk hasábjain a szerző Petőfi-regényét, az Üstököst ajánlottuk olvasóink figyelmébe. Jól tudjuk, hogy akik elolvasták, nagy lelki gyönyörűséget találtak benne. Harsányi tehetsége azonban mintha újra fejlődött volna, alaposága pedig egyenesen meglepő ebben az új műben. Érdekes személy volt Madách Imre, s mikor élete folyását, küzdelmét látjuk, bámulatunk csak növekszik, ha egyetlen, a maga nemében egyedülálló alkotását, az Ember tragédiáját szemléljük. Tényleg

küzdő ember volt a nagy sztrigovai földesúrköltő, hiszen gyermekkorától folytonosan betegséggel küzdött, tüdeje gyenge volt: Isten csodája, hogy a negyven évet elérte. — De minderről nem akarok beszélni: aki meg akarja ismerni Madách élete sorsát, szomorú házaseletét, tragédiáját, olvassa el. Az irodalommal foglalkozó felnőtt ifjúság szebbet és tanulságosabbat alig olvashat. S ha most divatosak az ilyen életrajzregények, ilyen Emil Ludwig Goetheja és Napoleonja, Werfel Verdije, hogy csak egy-kettőt említsek — méltó, sőt érdekesség tekintetében fölöttük álló mű Harsányi regénye, mely mindenütt megszerezhető.

SIR A FERGETEG

IFJÚSÁGI REGÉNY.

Irta: Cserepes Sándor.

(5. folytatás.)

tanulás persze irtózatosan dőcögött. A tanár urak kénytelen-kelletlen vették tudomásul a felfordult helyzetet. Piroska tanár úr szekundái teljesen értéktelenné váltak, hej pedig milyen nagy úr és milyen rettegett rém volt még nem is olyan régen egy ilyen parányi jel a piros tanári noteszben. Kiss tanár úr hallgatagon felmentette a triumvirátust a szigorú tilalom alól. Nem is tehetett mást, hiszen sokszor még az éjtszakai órákba is belenyúlt az őrségi szolgálat.

Harter Guszti, Varga, Kajetán, Fischer meg a többiek egy pár nap alatt öreg katonák lettek. Ki a malomról strázsált, ki meg a városháza előtt, sőt olyan diák is akadt, aki belekerült egy nagyobb hadjárat részvevői közé, amely tudniillik a szomszéd faluba ment egy ízben rendet teremteni. Battonyai is várta, hogy majd csak beosztják őt is valahova védeni a hazát, de bizony ő állandóan csak a „készültség”-ben volt. Az igaz, hogy ebből sosem felejtették ki, s ott bóbiskolt szegény egész délutánokon, meg estéken keresztül az iskolaterem fűtött kályhája mellett. Ebben pedig az volt a szomorú, hogy a készültségnek nem volt puskája. Ha legalább azt adtak volna, hogy rátámaszkodhatott volna a tűznél, a többi már majd utána képzelte volna a katonáskodásból!

Egy este, amikor éppen ott üldögélt a kályha mellett, s szívta magába a tudományok egy egész osztályra eső adag-

ját — mert amióta polgárőrségi szolgálat volt, az egész osztály helyett ő tanult és ő felelt — az utcáról kiáltozás és fel-szabadgálás zaja hallatszott be. Eleinte nem is vetett ügyet a dologra, hiszen mióta kitört a forralalom, az ilyesféle zaj mindennapi volt, de később mégis kinézett az utcára, hogy megtudja, vajjon mi történhetik? A többiek őrségen voltak és még nem tértek vissza. Az egész iskolában nem volt már senki, az éjtszakai szolgálattevőknek csak később kellett bejönni, s ő is csak azért maradt ott, hogy megvárja Hartert, s együtt mehessenek haza. Kiment hát az utca kapu elé, s ép ahogy kilépett, szembetalálkozott a nagy sietséggel befelé igyekvő Tompa főhadnagy úrral.

— Tud-e maga trombitálni, Battonyai?
— kérdezte ráütve a főhadnagy.

Battonyai igenlőleg intett.

— No hát akkor kapja gyorsan azt a trombitát, és szaladjon végig a városon egy kis riadót fújva, mert nem lehetetlen, hogy verekedés lesz!

Battonyai egy kicsit megijedt. Kérdősködni próbált, de a főhadnagy szinte kikérgette őt az utcára a trombitával együtt. Rettenetesen zavarban volt. Hiszen trombitált már ő eleget, de most a szentnek sem jutott eszébe, hogy melyik is az a riadó! Odaállt a sarokra, szájához illesztette a kürtöt és fújta. Összevissza recsegett a trombita, amint fújta, s bizony még a legöregebb baka sem tudta kivenni a kikényszerült hangokból, hogy

takarodót fújnak-e, vagy talán kutyát kergetnek az utca humoristái: a suszterinasok. De ez nem is volt most lényeges. A recsegésre innen is, onnan is egymásután szaladtak elő s tartottak az iskola felé a puskások, s egy rövid félóra mulva együtt volt majdnem a teljes polgárórség az ideiglenes laktanya udvarában. Mire Battonyai visszért, ott nyüzsögtek valamennyien, s ő büszkén szemlélte végig trombitálásának eredményét.

A gyéren világított udvarban alig találta meg a diákok külön csoportját. Pedig már nagyon kereste őket, mert még sejtelve sem volt arról, hogy vajjon miért ez a nagy riadalom. Az utcán összevissza beszéltek mindent. Jönnek a csehek! — azt mondták a legtöbben, míg mások az egész zajt üres rémhírnek minősítették. Amikor Battonyai odaállt társai közé, első dolga az volt, hogy a valóságos harci készültséget felhasználva, egy puskát halásson magának. Ez sikerült is minden nehézség nélkül, s amikor olyan soknapi várakozás után végre válára akaszthatta a nehéz szerszámot, majd hogy meg nem ölelte, s finom, új sárga szíján szeretettel húzogatta végig tintás kezét. Hej, de könnyű volt neki ez a fegyver. Ahogy kihúzta magát, úgy érezte, hogy nincs most nála erősebb ember, s szeretne volna látni azt a csehet, aki még most is arra gondol, hogy ebbe a városba csak úgy egyszerűen be lehet jönni, amikor itt van Battonyai Pál meg a puskája.

Azt a csehet azonban nemesak ő, hanem mások is szerették volna látni. Már nagyon megöregedett az este és belehajolt egészen az éjtszakába, amikor még mindig tudatlanul állt a polgárórség az udvaron. Még a tisztok sem tudtak sem-

mit. Az tény, hogy nyolc óra tájban telefónjelentés érkezett a szomszéd városból, hogy egy rabló cseh csapat tört rájuk, fosztogatott és gyújtogatott, sok a sebesült, sőt még halott is akad, és hogy ez a banda munkáját végezve errefelé indult. De ezenkívül semmit sem tudtak. A főhadnagy már egy félórája járört küldött ki öreg, harctereket járt katonából, de ezek még nem érkeztek vissza. A városka körül is állandóan portyáztak az ördök, de mindeddig még semmi különöset sem észleltek.

A fegyverre kelt tömegnek tehát nem volt más választása, mint várni addig készenlétben, míg meg nem tudja, hogy hol az ellenség. Pedig, de sokan voltak köztük, akik vágytak már egy kis puskapor-szagra, persze főleg azok, akiknek még nem jutott ki ebből a részük túlon túl is a háborúban. De mindhiába, a levegőbe csak nem lövöldözhetnek! Szétszéledtek hát az iskolatermekbe, és ott várták a további parancsokat.

Bezzeg nem várt ilyen nyugodtan az ellenségre a város lakossága! Amint szétterjedt a riasztó hír, olyan élénk lett az élet éjtszakának idején a házakban, mint ha a tatár jött volna. Kicsi és öreg talpon termett, és még a legutolsó fejszének is akadt gazdája egy-egy görcsösen szorongató kézben. Minden ház külön várórséggel látta el magát. Az utcák csendesek és némák voltak, csupán az ablakok világosságán látszott, hogy ébren van mindenki. Csak amikor már otthon mindent előkészítettek az ellenség fogadására, és az mégsem jött, akkor szállingóztak ki az utcára a felfegyverkezett polgárok.

(Folytatása következik.)

A SZERKESZTŐSÉG KÖZLÉSEI.

Lapunk február 1. és 2.-ára hirdetett **IFJÚSÁGI KONFERENCIÁJÁT** a budapesti közép fokú iskolák miniszterileg elrendelt szünete miatt kénytelenek voltunk elhalasztani. Sajnos, amúgy is olyan sok betegség és hiányzás rontotta az ifjúság lelkesedését, hogy ez intézkedés elől ki nem térhetünk. Következő számunkban majd közöljük, mi módon fogjuk az elmaradtakat pótolhatni, addig türelmet kérünk.

Karácsonyi számunkban számoltunk be **PÁLYÁZATUNK** eredményéről, ugyancsak akkor közöltünk három verset azzal a felhívással, hogy olvasóink ítéljék meg, melyik méltó a három közül a pályadíjra. A beérkezett vélemények alapján ezúton közöljük, hogy **Spáth Gyula** győri olvasónk **KARIKAJÁTÉK** című verse nyerte meg a kitűzött 15 pengős pályadíjat. Olvasóink ítéletével meg vagyunk elégedve és a nyertest szeretettel üdvözljük.

(3 pont)

2. Összerakó szórejtvény.

ifj. Zeéri Pósch Géza.

Pék: falon függ
Ami: templomban mondják
Róka: szállót támogat
Ló: állati lakás
Néger: nem most
Soká: férfinév

Antal: angol gyarmat Afrikában
Rak: végtag
Öre: jó, ha van
Tál: a vak nem . . .
Pala: fundamentum
Zsir: étel
Óda: sok panasz oka

Lány: szájnedv
Nála: régi nép
Lét: most van
Dúl: háziszárnyas
Dőre: sok fa
Telt: nemzet

Ha a fenti szavak betűiből új szavakat alkotunk a meghatározások szerint, akkor a kezdőbetűk egymásutánja egy közmondást ad.

3. Betűrejtvények.

(Egyenként 2 pont)

(Kiszely András)

I.

<u>Csendes óceán</u> Eötvös József	B = J
---------------------------------------	--------------

II.

(Gumhalter Ilus)

HOLNAP	<u>DRÉGELY</u> —R
--------	----------------------

(Bohár László)

III.

vág	<u>de de de</u> i
------------	----------------------

IV.

• y

V.

G	<u>da</u> r
----------	----------------

VI.

<u>csuka</u>	as
--------------	----

Megfejtési határidő: február 25!

Az 5. szám rejtvényeinek helyes megfejtése.

1. **Betűrejtvények:** 1. Keresztes vipera. 2. Selejtes. 3. Bérczi Benő, 4. Csupasz. 5. Kétes siker. 6. Pipás kántor.

2. **Mondjátok meg, hogy . . .** 1. Kerényi, Petőfi, Tompa, 2. Báró D. Radvánszky Albert, 3. Kolozsvárt, 4. Krisztusi, 5. Petőfi Talpra Magyarja és a tizenkét pont, 6. Arany János, Csa-

ládi kör, 7. Erkel Ferenc, 8. 2450 km, 9. Jászberényben, 10. Rákosi Viktor, 11. 40.000 km, 12. Illést, 13. pi, 14. Piller (Jekelfalussy) György, 15. Kelenhegy.

3. **Találós kérdés.** Az anyja volt.

4. **Számrejtvény:** Nemzeti nagy létünk nagy temetője, Mohács! (Kisfaludy Károly Mohácsa.)

A helyes megfejtők névsora és a pontverseny állása:

I. csoport (felsősök): Babarcezi Julia Bp. (92), Balogh Barnabás Gödöllő (100), Becker Margit Bp. (92), Bendl Andor Bp. (126), Bohár László Bp. (123), legifj. Bókay János Bp. (85), Buday Jolán Bp. (126), Bujdos Rózsi Bp. (68), Cornides Edit Bp. (126), Csaba Jolán Kőszeg (28), Dános Erzsébet Bp. (20), ifj. Demény Géza Bp. (26), Deutsch János Ernő Bp. (83), Erőss Jolán Kecskemét (55), Filló Zoltán Bp. (122), Fodor Endre Szarvas (78), Frank Irén Kőszeg (88), Frint Anna Kispest (79), Györk Erzsébet Bp. (126), Haesler Edit Kispest (103), Hajdú Béla Békéscsaba (56), Hauer András Sopron (59), Honéczy Pál Szarvas (79), Hricsovszky Erzsébet Kecskemét (57), Jakabfi Frigyes Békéscsaba (94), Karlovicz János (76), Katona Magda Bp. (126), Keken Márta Bp. (122), Kelemen Mária Bp. (124), Keller Klári Bp. (124), Kiss József Bp. (30), Kiss Henriette Bp. (28), Kiszely András Békéscsaba (110), Kochán János Szarvas (79), Kresz Ernő Pécs (82), Lang Ferenc Sopron (84), Lipják János Békéscsaba (114), Márkus Jenő Nyiregyháza (110), Matulay Sándor Békéscsaba (114), Matuz István Ujpest (51), Maurer Margit Bp. (107), Melis János Békéscsaba (75), Merezl Zsuzsa Bp. (126), Mihály Edit Bp. (98), Mikler Panni Nyiregyháza (32), Mockovcsák Géza Békéscsaba (79), Német Alfréd Debrecen (30), Ostffy Éva Bp. (68), Pálinkás Irén Bp. (126), Péchy László Békéscsaba (77), Pitz Ilona Bp. (122), Ponicsán Imre Békéscsaba (40), Ritterer Gertrud Bp. (73), Ruttkay Zoltán Pestszentlőrinc

(83), Sass Miklós Kecskemét (32), Schweickhardt Ernő Szarvas (50), Soltész Judit Bp. (83), Szemes Irma Bp. (126), Szepessy Zoltán Békéscsaba (32), Sziklai Miklós Bp. (111), Tiszavölgyi Miklós Kecskemét (32), Tompa Sándor Békéscsaba (79), Tremmel Károly Sopron (69), Vetsey Klára Bp. (126), Werner Sári Bp. (81), Zeéri Pósch Géza Bp. (100).

II. csoport (alsósok): Barcza Piroska Kőszeg (45), Becskő Zsuzsanna Debrecen (86), Bendl Erzsébet Bp. (33), Bielek Endre Bp. (54), Bödecs József Tatabánya (16), Brand Béla Nagykanizsa (84), ifj. Esztergály Gyula Selyp (93), Farkas István (32), Filippinyi János (97), Filyó János Békéscsaba (53), Gumhalter Ilus Gödöllő (94), Habersack Gerda Bp. (57), Kendeh K. Márta Bp. (117), Kiszely Pál Szarvas (94), Krmetzky Pál Rákócziúteg (73), Láng Miklós (103), Lehoczky Erzsébet Bp. (68), Marschalko Gyula Békéscsaba (94), Merezl Antal Bp. (126), Metzl Béla Bp. (51), Molnár Pál Szarvas (28), Onody György (67), Péter Géza Tura (50), Stiasny Éva Bp. (28), Süle Károly Pápa (22), Szabadosi Tivadar Bp. (26), Szemere Kató Bp. (53), Szolár Pál Bp. (12), Takáts Paula Bp. (91), Virágh Gyula Mende (100).

Osztályjelzés nélkül: Hartmann-Harcs Róbert Bp. (43), Juhász Ilona Bp. (3).

Névtelenül két megfejtés érkezett.

Jutalomkönyvet nyertek: Hauer András Sopron (I) és Takáts Paula Bp. (II). Közzöljék pontos címüket.

XI. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM.

BUDAPEST, 1933. FEBRUÁR 10.

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat. Kiadja: **Algóver Andor.**

Felelős szerkesztő: **RUTTKAY-MIKLIÁN GYULA.**

Főszerkesztő: **Dr. BÖHM DEZSŐ.**

Lapunk minden hó 10-én jelenik meg a tanév folyamán.

Előfizetési ára egy évre **4** pengő, egyes szám ára **50** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4, II. emelet.

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László.**

Postatakarékpénztári csekk számla száma 26111.

Hivatalos és fogadó-órák minden szombaton 6—7.